

Kendelse af 25. april 2024 i faglig voldgift 2023-795:

Dansk El-Forbund
(advokat Cecilia Ricard)

mod

TEKNIQ Arbejdsgiver
for
Aarsleff Rail A/S
(advokatfuldmægtig Randi Korff Bronée)

1. Uoverensstemmelsen

Sagen angår betalingen for rejsetid, hvor virksomhedens køretøj benyttes i forbindelse med arbejde på forskudt tid på en plads i en vis afstand fra virksomhedens hjemsted. Ifølge Elektrikeroverenskomsten betales rejsetid inden for elektrikerens normale arbejdstid ”med den for elektrikerens gældende timeløn”, mens rejsetid uden for den normale arbejdstid for chaufførens vedkommende betales ”med den for elektrikerens gældende timelønsbetaling og overtidstillæg”. Spørgsmålet er, om ”den for elektrikerens gældende timelønsbetaling” omfatter forskudttidstillæg.

Klagers påstand under sagen er, at ”den for elektrikerens gældende timelønsbetaling” i henhold til Elektrikeroverenskomstens § 14, stk. 6, udgør timeløn inkl. tillæg for forskudt tid.

Indklagedes påstand er frifindelse.

2. Sagens behandling ved faglig voldgift

Sagen er den 22. april 2024 forhandlet for en faglig voldgiftsret med undertegnede, fhv. højesteretspræsident Børge Dahl, som formand og opmand og følgende partsudpegede medlemmer: næstformand Christian Elgaard og forbundssekretær Torben Offersen, begge Dansk El-Forbund (DEF), overenskomstchef, advokat Anders Fugmann og konsulent Jesper Elan Ahrenst, begge TEKNIQ Arbejdsgiver (Tekniq).

Der blev under forhandlingen afgivet forklaring af A, tidligere ansat og tillidsrepræsentant hos Aarsleff Rail A/S, og B, sektionsleder, Aarsleff Rail A/S.

Da der efter procedure og de partsvalgte medlemmers votering ikke blandt disse var enighed om eller flertal for en afgørelse, træffes afgørelsen af opmanden.

Parterne er enige om, at det kan ske ved en kendelse med en begrundelse for afgørelsen uden fuldstændig sagsfremstilling og gengivelse af de afgivne forklaringer og parternes procedurer, jf. arbejdsretslovens § 28, stk.5.

Sagen udspringer af en uoverensstemmelse i den indklagede virksomhed om manglende betaling af forskudttidstillæg for rejsetid uden for den normale arbejdstid til elektrikere, som er kørt i de biler, som er udleveret af virksomheden til hver af dem. Parterne er enige om, at det, som er afgørende for denne uoverensstemmelse, og som skal afgøres under sagen, er, hvorledes Elektrikeroverenskomsten skal forstås, og at det, som er oplyst om forholdene i den indklagede virksomhed og den nævnte uoverensstemmelse er uden betydning for afgørelsen af fortolkningsuoverensstemmelsen, og at dette derfor kan lades uomtalt i kendelsen.

3. Overenskomstgrundlaget

3.1. 2020-Elektrikeroverenskomsten

Elektrikeroverenskomsten 2020-2023 indgået mellem DEF og Tekniq indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 7 Den normale arbejdstid

...

2.

Den fastsatte arbejdstid er effektiv. ...

3. Den normale daglige og ugentlige arbejdstid

Den normale daglige arbejdstid skal lægges mellem kl. 6 og kl. 18. Lørdag mellem kl. 6 og kl. 13.

Den normale ugentlige arbejdstid er 37 timer.

...

5.

Timer ud over forannævnte vil være at betale med overtidstillæg i henhold til § 13.

6. Forskudt arbejdstid

Forskudt arbejdstid kan etableres helt eller delvist uden for rammerne af den enkelte elektrikers daglige arbejdstid.

Den forskudte arbejdstid betragtes som elektrikerens normale fastlagte arbejdstid.

Overarbejde i forbindelse hermed aflønnes med tillæg for forskudt tid og sædvanligt overtidstillæg.

...

9. Forskudttidstillæg

Der betales intet tillæg for den del af den forskudte arbejdstid, der ligger mellem kl. 6 og kl. 18. Forskydes arbejdstiden således, at den slutter efter kl. 18 eller påbegyndes inden kl. 6, betales tillæg pr. time

Fra og med 1.marts 2020 ..... kr. 49,00

...

§ 9 Almindelige timeløns- og pensionsbestemmelser

1.

Mindstebetalingen, dvs. den mindste betaling ved timelønsarbejde, er pr. 1. marts 2020 pr. time kr. 121,00.

...

2.

Hvor arbejdet ikke kan udføres i akkord efter priskuranterne eller efter aftale om blandet-akkord eller anden form for akkordaftale, betales et produktivitetsfremmende servicetillæg pr. time kr. 12,70.

Mindste timeløn ved tidlønsarbejde udgør således:

Fra og med 1. marts 2020 pr. time ..... kr. 133,70

...

Servicetillægget vil være at modregne i et eventuelt personligt tillæg i henhold til denne §'s stk. 3 og 5. ...

3.

Lønnen for dygtige og mere betroede elektrikere aftales i hvert enkelt tilfælde mellem arbejdsgiveren eller dennes repræsentant og elektrikerens uden indblanding fra organisationernes og deres medlemmers side. Ved

lønfastsættelsen skal der tages hensyn til faglig dygtighed, arbejdets art samt til omfanget af akkordarbejde for den pågældende elektriker.

...

5.

Når betalingen ved timelønsarbejde overstiger det i denne §'s stk. 1 angivne mindsteløntal, er det overskydende beløb at regne som et personligt tillæg i henhold til denne §'s stk. 3.

...

7.

Ventetid og flyttetid, der falder inden for den normale arbejdstid, betales med den for den enkelte elektriker gældende timelønsbetaling.

...

§ 10 Tilskadekomst, sygdom og barsel

1.

Ved tilskadekomst på arbejdspladsen og ved sygdom, hvor elektrikereren efter aftale med arbejdsgiveren må forlade sit arbejde, betales sædvanlig timeløn ved tidlønsarbejde for manglende arbejdstimer den pågældende dag.

2. Ved fravær på grund af sygdom, som er rettidigt anmeldt og dokumenteret, betaler arbejdsgiveren under ansættelsesforholdet et beløb svarende til sædvanlig timeløn ved tidlønsarbejde til den pågældende elektriker i en periode på indtil 9 uger. ...

...

§ 14 Rejse- og udearbejde

Arbejde

1. Arbejde

Arbejde i indlandet betales efter §§ 9 [Almindelige timeløns- og pensionsbestemmelser], 11 [Produktivitetsfremmende lønsystemer], 12 [EBA Elbranchens Akkordsystem, Anden form for akkordaftale] og 13 [Overarbejde].

2. Kost og logi

Såfremt overnatning er nødvendig ...

3. Lokale ordninger

Rejse- og udearbejde (ekskl. kost og logi) betales efter lokalaftale.

Såfremt en sådan aftale ikke foreligger, betales rejse og udearbejde i henhold til stk. 4 - 14 i nærværende paragraf.

4. Km afstande – til og med 14 km

Med virksomhedens hjemsted (faste adresse) som udgangspunkt gælder følgende:

I en afstand til arbejdspladsen indtil og med 14 km i luftlinje betales ikke rejsetid og transportudgifter, når elektrikerens efter aftale skal møde på arbejdspladsen til den af virksomheden fastsatte arbejdstids begyndelse.

5. Hvor geografiske forhold bevirker, at den nærmeste vej er mere end 16 km, betales i henhold til denne §'s stk. 6.

6. Over 14 km til og med 40 km

Når afstanden fra virksomhedens hjemsted er mere end 14 km i luftlinje, betaler virksomheden elektrikerens rejsetid og transportudgifter.

Afstanden regnes altid fra virksomhedens adresse til arbejdsstedet og ad den for virksomheden billigste rute, uanset elektrikerens bopæl.

Rejsetid

Rejsetid betales inden for elektrikerens normale arbejdstid med den for elektrikerens gældende timeløn.

Uden for den normale arbejdstid betales pr. time ..... kr. 46,40

Transportudgifter

Virksomheden godtgør elektrikerens udgifter til jernbane og skib 2. klasse, eller andet offentligt befordringsmiddel, såfremt der ikke forud er truffet aftale mellem virksomheden og elektrikerens om anden befordring.

Virksomhedens køretøj

Såfremt elektrikerne anvender virksomhedens køretøj, ydes der ingen godtgørelse (transportudgift). Virksomhederne er pligtige til at forsyne elektrikerne med nødvendigt motorudstyr for denne kørsel.

Rejsetiden betales i henhold til ovenstående. Dog betales for førerens vedkommende uden for den normale arbejdstid den for elektrikerens gældende timelønsmåling og overtidstillæg i henhold til § 13.”

3.2. 1971-Elektrikeroverenskomsten

1971-Elektrikeroverenskomsten indeholdt i § 9, ”Almindelige timelønsbestemmelser”, i stk. 1 en bestemmelse om ”den mindste betaling ved timelønsarbejde” og i stk. 2 og 3 bestemmelser

svarende til den gældende § 9, stk. 3, 1. afsnit, og stk. 5 om individuelt aftalt løn og personligt tillæg. Mindestebetalingen pr. 1. marts 1971 var 1170 øre pr. time. § 9 indeholdt endvidere følgende bestemmelser om betaling for rejsetid mv.:

”6.

Ventetid, flyttetid, rejsetid og vejtid, der falder **inden for** den normale arbejdstid, betales med den for den enkelte elektriker gældende timelønsbetaling.

7.

Ventetid, flyttetid, rejsetid og vejtid, der falder **uden for** den normale arbejdstid, betales med 400 øre pr. time.”

Afsnittet i den gældende overenskomsts § 14, stk. 6, om kørsel i virksomhedens køretøj kom ind i 1971-overenskomstens § 18, stk. 3:

”For elektrikernes kørsel med firmaets motorkøretøjer ydes ingen godtgørelse, men firmaerne er pligtige at forsyne elektrikerne med nødvendigt motorudstyr for denne kørsel.

Kørsel med firmaets motorkøretøjer i den normale arbejdstid betales med den aftalte timeløn, jfr. § 9, stk. 6. Kørsel med firmaets motorkøretøjer uden for den normale arbejdstid betales for førerens vedkommende desuden med overtidstillæg i henhold til § 13, stk. 3.”

3.3. 1987-Elektrikeroverenskomsten

Reglerne om forskudt arbejdstid blev indført i Elektrikeroverenskomsten 1987 § 7, stk. 4:

”Forskudt arbejdstid kan etableres helt eller delvist uden for rammerne af den enkelte elektrikers daglige arbejdstid.

Den forskudte arbejdstid betragtes som elektrikerens normalt fastlagte arbejdstid. Overarbejde i tilknytning til arbejde på forskudt tid aflønnes med tillæg for forskudt tid og sædvanligt overtidstillæg.

...”

3.4. 1995-Elektrikeroverenskomsten

1995-Elektrikeroverenskomstens § 7, stk. 4, er en uændret videreførelse af bestemmelsen indsat i 1987.

3.5. 1997-Elektrikeroverenskomsten

I 1997-overenskomsten fik bestemmelserne om ”Virksomhedens køretøj” i § 14 om rejse- og udearbejde deres nuværende formulering. Det skyldes ikke materielle ændringer aftalt som led i overenskomstfornyelsen, men en aftalt redaktionel bearbejdning.

Efter overenskomstforhandlingerne i 1997 blev Elektrikeroverenskomsten genoptrykt med de aftalte ændringer indarbejdet. Samtidig foretog overenskomtparterne, som anført i protokollat af 23. september 1996, en række redaktionelle ændringer udelukkende med det formål at få overenskomsten til at fremstå i en mere nutidig udgave. Det hedder i protokollatet, at der er enighed om, ”at disse redaktionelle ændringer ingen retsvirkninger har, idet den praksis der har været, herunder fortolkning af bestemmelserne, stadig ligger som grundlag”. Protokollatet var ledsaget af et bilag på 118 sider med en parallelstilling af 1995-overenskomsten og 1997-overenskomsten og en kolonne yderst til højre med beskrivelse af, hvilke redaktionelle ændringer der er foretaget. Det fremgår af dette bilag, at ændringerne vedrørende rejsetid og køretøjer er redaktionelle, og at det samme gælder ændringerne vedrørende forskudt tid. Det er i protokollatet aftalt, at i tilfælde af bl.a. ”fortolkningstvister på grundlag af den redaktionelle ændring, er parterne enige om at søge en løsning ved hjælp af vedlagte materiale”.

3.6. Faglig voldgiftskendelse af 2. november 2009

Sagen angik en uenighed mellem overenskomtparterne, DEF og Tekniq, om forståelsen af Elektrikeroverenskomstens § 10, stk. 2, hvorefter der ved sygefravær er krav på et beløb svarende til ”sædvanlig timeløn ved tidlønsarbejde til den pågældende elektriker”. Spørgsmålet var, om en elektriker, der bliver syg i en periode, hvor der arbejdes på forskudt tid, skal have et beløb omfattende tillæg for forskudt tid. DEF’s hovedsynspunkt var, at i perioden, hvor der arbejdes på forskudt tid, bliver tillægget for forskudt tid en del af elektrikerens sædvanlige timeløn. Tekniqs hovedsynspunkt var, at den sædvanlige løn ved tidlønsarbejde er den personlige timeløn aftalt i medfør af overenskomstens § 9, stk. 3, uden nogen form for genebetalinger. I sagen fandt opmanden, at den pågældende medarbejder efter de foreliggende omstændigheder havde et efterbetalingskrav, da den sædvanlige timeløn ved tidlønsarbejde antoges i dette konkrete tilfælde også at omfatte forskudttidstillæg.

4. Parternes hovedsynspunkter

4.1. Klager har navnlig anført, at det, som efter ordlyden af Elektrikeroverenskomstens § 14, stk. 6, skal betales, er den timelønsbetaling, som den pågældende elektriker i øvrigt får. Kørsel

som chauffør er at betragte som og skal aflønnes som arbejde. Når kørslen finder sted på et tidspunkt, som efter reglerne om forskudt tid udløser tillæg for forskudt tid, indgår tillægget i den pågældende elektrikers sædvanlige timeløn ved tidlønsarbejde. Forskudt arbejdstid er ifølge overenskomstens § 7, stk. 6, elektrikerens normale arbejdstid, og den sædvanlige timeløn må derfor omfatte tillægget for forskudt tid. Det er da også ved faglig voldgiftskendelse af 2. november 2009 fastslået, at sædvanlig timeløn i perioder med arbejde på forskudt tid omfatter tillægget for forskudt tid. Udtrykket ”den aftalte timeløn” i 1971-overenskomstens § 18 havde samme betydning, jf. henvisningen til 1971-overenskomstens § 14, stk. 6, til § 9, stk. 6, og dermed til udtrykket ”den for den enkelte elektriker gældende timelønsbetaling”.

4.2. Indklagede har navnlig anført, at den særlige regel om betaling for rejsetid uden for den normale arbejdstid til chauffør i virksomhedens køretøj kom ind i Elektrikeroverenskomsten i 1971 og gik ud på betaling af ”den aftalte timeløn”, jf. 1971-overenskomstens § 18, stk. 3. Bestemmelsens flytning og ændrede ordlyd i 1997 er en ren redaktionel ændring, som ikke kan føre til en ændret forståelse. Køretid er ikke arbejdstid, overenskomstens § 14 er en betalingsregel, som udtrykkeligt hjemler overarbejdstillæg, men ikke betaling af genetillæg som forskudttidstillæg. Den aftalte timeløn er den løn, som er aftalt i medfør af overenskomstens § 9, stk. 3 – den omfatter ikke et overenskomstbestemt genetillæg som forskudttidstillægget. At der ikke ved rejse- og udearbejde skal betales tillæg for forskudt tid fremgår i øvrigt af overenskomstens § 14, stk. 1, som opregner de bestemmelser, hvorefter arbejde skal betales, og denne opregning omfatter ikke § 7 med bestemmelserne om forskudt tid. Forskudttidstillægget er et genetillæg, som betales efter overenskomstens § 7, stk. 9. Medarbejderens transporttid inden for arbejdstiden honoreres derfor med forskudttidstillæg, når arbejdstiden er forskudt, idet transporten i så fald er en del af medarbejderens 37 timers arbejdsuge; dette skyldes alene overenskomstens § 7, stk. 9, og er ikke i henhold til § 14. Faglig voldgiftskendelse af 2. november 2009 er irrelevant; den angår erstatning for løn i sædvanlig arbejdstid, og rejsetid uden for sædvanlig arbejdstid har ikke noget med arbejde at gøre.

5. Opmandens begrundelse og resultat

Sagen angår betaling for rejsetid uden for den normale arbejdstid ved kørsel som fører i virksomhedens bil. Efter ordlyden af den gældende Elektrikeroverenskomsts § 14, stk. 6, sidste afsnit, betales føreren ved kørsel uden for den normale arbejdstid med ”den for elektrikerens gældende timelønsbetaling” og overtidstillæg. Spørgsmålet er, om det, der skal betales, når den pågældende arbejder på forskudt tid, omfatter forskudttidstillæg.

Indledningsvist bemærkes, at bestemmelserne i § 14 om betaling for rejsetid indeholder en mellem overenskomstparterne særlig aftalt betaling for rejsetid. Rejsetid er særskilt tariferet, og der kan derfor ikke ved fortolkningen drages slutninger ud fra almindelige ansættelsesretlige principper, hvorefter transporttid efter omstændighederne anses som arbejdstid.

Indledningsvis bemærkes endvidere, at udgangspunkt for forståelsen er ordlyden og den naturlige sproglige forståelse heraf. Med den valgte ordlyd må parterne anses for at have villet udtrykke det, de mener. Der skal derfor noget til for at nå frem til en anden forståelse.

En naturlig sproglig forståelse af udtrykket, ”den for elektrikerens gældende timelønsbetaling”, indebærer den timelønsbetaling, som ville skulle betales for den pågældende elektrikers normale arbejde på timeløn. Ved arbejde på forskudt tid må forskudttidstillægget efter en naturlig sproglig forståelse anses for omfattet heraf, eftersom den forskudte arbejdstid efter overenskomstens § 7, stk. 6, 2. pkt., betragtes som elektrikerens ”normale fastlagte arbejdstid”.

En forståelse i overensstemmelse med ordlyden understøttes af, at det i overenskomstens § 14, stk. 6, afsnit 3 om rejsetid, er angivet, at rejsetid inden for elektrikerens normale arbejdstid betales med ”den for elektrikerens gældende timeløn”. Parterne er enige om, at ”den for elektrikerens gældende timeløn” ved arbejde på forskudt tid omfatter forskudttidstillæg. Parterne har forskellige opfattelser af, hvad der ligger bag. For den naturlige sproglige forståelse er det afgørende imidlertid, at der sprogligt ingen forskel er på ”den for elektrikerens gældende timelønsbetaling” og ”den for elektrikerens gældende timeløn”.

En forståelse i overensstemmelse med ordlyden understøttes også af, at samme formulering findes i den gældende overenskomsts § 9, stk. 7, og en noget lignende formulering i § 10, stk. 2. Der er intet fremført til støtte for en anden forståelse af § 9, stk. 7, end den, parterne er enige om, for så vidt angår § 14, stk. 6, afsnit 3 om rejsetid. Forskudttidstillæg er efter formuleringen i § 10, stk. 2, ved en faglig voldgiftsafgørelse mellem parterne anset for omfattet af formuleringen. Der kan også her ud fra betragtninger om, at der skal aflønnes som for arbejde, argumenteres for denne forståelse. Men også her er det for den naturlige sproglige forståelse afgørende imidlertid fællesskabet i formulering.

Ordlyd og kontekst, overenskomstens indhold i øvrigt, taler således for en forståelse, hvorefter der skal betales forskudttidstillæg, hvis kørslen finder sted i forbindelse med arbejde på forskudt tid inden for det tidsrum, som udløser krav på forskudttidstillæg.

Indklagede har imidlertid en pointe i, at der i 1971-overenskomsten § 14, stk. 6, var anvendt udtrykket ”den aftalte timeløn”. Taget på ordene er det klart, at dette udtryk ikke kan rumme forskudttidstillæg. Hvad der har været meningen med udtrykket ”den aftalte timeløn” er imidlertid mindre klart som følge af jævnføringen til § 9, stk. 6, med udtrykket ”den for den enkelte elektriker gældende timelønsbetaling”. Hertil kommer, at der ikke i 1971 var tænkt på forskudttidstillæg, da bestemmelserne om forskudt tid først kom ind i overenskomsten i 1987. Udtrykket ”den aftalte timeløn” udgik ved den redaktionelle bearbejdning i 1997, uden at der herved var tilsigtet nogen ændring. Der foreligger intet om, hvorledes overenskomstparterne opfattede problemstillingen efter 1987 og frem til 1997, hvorfor redaktionel tilpasning kan forstås på mere end én måde. Et faktum er, at ordlyden i dag er, som den er, og det har den været siden 1997. Der er ikke under sagen fremkommet oplysninger om, at overenskomstparterne efter 1997 til i dag skulle have en fælles forståelse, som afviger fra den naturlige sproglige.

Efter det anførte må der gives klager medhold i, at betaling for rejsetid efter Elektrikeroverenskomstens § 14, stk. 6, sidste afsnit, omfatter forskudttidstillæg, når føreren arbejder på forskudt tid, og kørslen finder sted i det tidsrum, hvor forskudttidstillæg skal betales efter overenskomstens § 7, stk. 9. Det bemærkes, at der ikke ud fra formuleringen i § 14, stk. 1, om betalingen for arbejde, hvori der ikke er en henvisning til reglerne om forskudt tid i § 7, kan drages den slutning, at betaling for forskudt tid er udelukket ved rejse- og udearbejde. Bestemmelsen i stk. 1 indeholder alene en angivelse af, at betalingen for arbejde i form af rejse- og udearbejde i indlandet sker efter overenskomstens almindelige regler herom – henvisningen til §§ 9, 11, 12 og 13 kan ikke anses for en afskæring af tillæg for arbejde på forskudt tid.

Indklagede har ikke haft bemærkninger til udformningen af klagers påstand. Det er imidlertid en forudsætning, at føreren arbejder på forskudt tid, og at kørslen finder sted i det tidsrum, hvor forskudttidstillæg skal betales efter overenskomstens § 7, stk. 9. Det findes rettest, at dette præciseres – som det mindre i det mere.

Thi bestemmes:

Indklagede, TEKNIQ Arbejdsgiverne, for Aarsleff Rail A/S, skal anerkende, at ”den for elektrikerens gældende timelønsbetaling” i henhold til Elektrikeroverenskomstens § 14, stk. 6, sidste afsnit, omfatter forskudttidstillæg, når føreren arbejder på forskudt tid, og kørslen finder sted i det tidsrum, hvor forskudttidstillæg skal betales efter overenskomstens § 7, stk. 9.

Hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmand.

Børge Dahl